

İletişim Eğitimi ve Disiplinlerarasılık: İletişim Fakültelerindeki Akademisyen Profili Üzerine Bir Değerlendirme

Communication Education and Interdisciplinarity: An Evaluation on the Profile of Academics in Communication Faculties

Mahmut AKGÜL*
Mustafa AKDAG**

Öz

Bu çalışma iletişim fakültelerindeki öğretim üyesi sosyolojisine odaklanmaktadır. Türkiye’de yükseköğretim kurumları bünyesinde faaliyet gösteren iletişim fakültesi sayısının hızlı artışının incelenmesi gerektiği ön kabulünden hareket eden çalışmada, disiplinlerarası olduğu var sayılan iletişim bilimleri alanındaki akademisyen kompozisyonunun betimlenmesi amaçlanmaktadır. Kamu üniversiteleri bünyesinde eğitim faaliyetini sürdüren 38 iletişim fakültesinin araştırma konusu edildiği çalışmada, içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. Çalışmada fakültedeki kadro mühendisliğinin disiplinlerarası bir bilim dalının gereklerini yerine getirecek şekilde yapıp yapılmadığı ya da hibrit (melez) bir yapılanmanın var olup olmadığı gibi sorulara cevap aranmaktadır. Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde kamu üniversitelerindeki iletişim fakültelerinin, birçok sosyal bilimler ve fen bilimleri disiplinlerinden akademik formasyona sahip bir öğretim üyesi kompozisyonuna sahip olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Disiplinlerarasılık, İletişim, İletişim Eğitimi, İletişim Akademisyenleri, İletişim Fakültesi

Abstract

This study focuses on the sociology of the faculty members of the communication faculties. Based on the presumption that the rapid increase of the number of communication faculties operating in higher education institutions within Turkey should be examined, it is targeted to describe the academic composition in the

* Dr. Öğr. Üye., Erciyes Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Kayseri, Türkiye, mahmutakgul@erciyes.edu.tr, Orcid ID: 0000-0003-1834-9588.

** Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Kayseri, Türkiye, makdag@erciyes.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-1818-2960.

field of communication sciences which is regarded as interdisciplinary. The content analysis method was used in the study of 38 communication faculties that have been conducting educational activities in public universities. In the study, answers to the following questions are sought; whether the staff engineering in the faculty is employed in a way that fulfills the requirements of an interdisciplinary science, or whether there is a hybrid / hybrid structure. The findings reveal that, the communication faculties in public universities have a composition of faculty members with academic formation in various social sciences and disciplines of science.

Keywords: Interdisciplinarity, Communication, Communication Education, Communication Academician, Faculty of Communication

Giriş

Türkiye’de akademik düzeyde verilmeye başlanan iletişim eğitimi elli yılı geride bırakırken, verilen eğitimin biçimi, içeriği, eğitimci kadrosu ve misyonuyla ilgili tartışmalar da eğitim yaşıyla başat gitmektedir. 1948 ve 1950 tarihlerinde İstanbul’da açılan ve sektör çalışanlarının mesleki donanımlarını artırmayı amaçlayan gazetecilik enstitüleriyle (İnuğur, 1988, s. 155-157; Abadan-Unat, 1972, s. 68) başlayıp, 1965’te Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın Yayın Yüksek Okulu’yla (Tokgöz, 2015, s. 23) devam eden iletişim eğitimi bugün, yetmiş aşkın fakültede sürdürülmektedir. Hızla artan fakülte sayısı, akademisyen kompozisyonunun da çeşitlenmesine yol açmaktadır. Doğası gereği sosyal bilim disiplinlerinin kavşak noktasında yer alan ve farklı disiplinlerin etkisine açık olan iletişim biliminin müstakil bir disiplin olup olamaması tartışmaların temel sorunsalını oluşturmaktadır. İletişim eğitimi veren akademik kurumların iletişimi müstakil bir disiplin olarak kabul edip etmeme konusundaki yaklaşımlarının sonucu olarak iletişimin alt disiplinlerinin genel sorunsaldan koptuğu ve daraltıcı, güdük bir yapıya büründüğü iddiası (İnal, 1996, s. 206) eleştirilerin odak noktasını oluştururken; çözüm olarak iletişimin disiplinlerarası bir alan olarak kabul edilip toplum bilimlerden beslenmesinin, yapılacak araştırmalara önemli katkılar sağlayacağı sunulmaktadır (İnal, 1996, s. 206).

Bu noktada, yani iletişim akademisi tartışmalarında disiplinlerarasılık olgusunun da yanlış yorumlandığı göze çarpmaktadır. Zira, Julie T. Klein ve William H. Newell’a göre “tek bir disiplin ya da uzmanlık alanı tarafından layıkıyla ele alınamayacak kadar karmaşık ya da kapsamlı bir konunun ya da sorunun çözülmesine yönelik bir süreci” ifade eden disiplinlerarasılık (akt. Değirmenci, 2011, s. 75), Türkiye’de basitçe farklı uzmanlık alanlarının yan yana getirilmesi şeklinde algılanmaktadır (Değirmenci, 2011, s. 73). Disiplinlerarasılığın bu bakış açısıyla ele alınması, hızla artan fakülte sayısı sonucunda ortaya çıkan akademisyen açığının farklı alanlardan akademik formasyon sahibi öğretim üyelerinin devşirilmesi yoluyla kapatılmaya çalışılmasıyla (Tokgöz, 2006, s. 61) bir araya gelince, ortaya melez bir yapı çıkmaktadır. İletişim alanına kendi bilimsel varsayımlarıyla gelen akademisyenlerin, sorunlara da esas uzmanlık alanlarının teorik kısıtlılıkları çerçevesinde odaklanmaları iletişim alanı gibi, inceleme yöntemlerini ve konularını net bir şekilde ayırmış olan sosyoloji, psikoloji, sosyal antropoloji gibi alanların da melezleşmesine yol açmıştır (Tellan, 2011, s. 16). Bu çerçevede farklı

disiplinlere mensup olup iletişim disiplini içinde çalışan akademisyenlerin, başka disiplinlerden ödünç kavramlara, uygulamalara ve kuramlara daha fazla başvurması da (Öztürk, 2011, s. 152), söz konusu melezleşmenin doğal sonucu gibi görünmektedir.

Bu realiteden yola çıkılarak kaleme alınan bu çalışmada, iletişim fakültelerindeki öğretim üyesi kompozisyonuna odaklanılmaktadır. Öğretim üyelerinin lisans ve doktora formasyonlarına göre yapılan haritalamalarla, iletişim akademisinin içinde bulunduğu durum betimlenmektedir.

Araştırma Metodolojisi

Araştırmada içerik analizi yönteminden yararlanılmaktadır. Betimleyici çalışmalarda sağlıklı sonuçlar vereceği ön kabulü, içerik analizi yönteminin tercih edilmesinde etkili olmuştur. Araştırma kapsamında devlet üniversiteleri bünyesinde eğitim hayatını sürdüren 38 iletişim fakültesi ve iletişim bilimleri fakültesinin tamamına yer verilmiştir. Devlet üniversitesi olmakla birlikte güzel sanatlar, insani bilimler, sanat ve tasarım ile sosyal bilimler fakülteleri çatısı altında bulunan iletişim bilimleri, radyo televizyon ve sinema, görsel iletişim tasarımı, yeni medya, halkla ilişkiler ve tanıtım, reklamcılık ve televizyon haberciliği gibi bölümler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Ayrıca vakıf üniversiteleri bünyesinde bulunan iletişim fakülteleri de araştırma sınırlılıkları dışında bırakılmıştır. Vakıf üniversitelerinin kapsam dışında bırakılmasında hiç şüphesiz ki yarı zamanlı ve tam zamanlı öğretim üyesi çalıştırma prensibinin sağlıklı veri toplanmasına etki edeceği ön kabulü etkili olmuştur. Çalışmada öğretim üyesi tanımlaması kapsamında bulunan Prof. Dr., Doç. Dr. ve Dr. Öğretim Üyesi unvanına sahip akademisyenler değerlendirilmiş, Öğretim Görevlisi, Araştırma Görevlisi gibi akademik unvana sahip personele yer verilmemiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak Yüksek Öğretim Kurumu'nun (YÖK) akademik arama motoru (<http://akademik.yok.gov.tr/AkademikArama/>) ve üniversitelerin kurumsal web sayfalarına başvurulmuştur. Üniversitelerin kurumsal web sayfalarından elde edilen veriler Yüksek Öğretim Kurumu'nun akademik arama motorunda teyit edildikten sonra çalışma kapsamına dâhil edilmiş ve SPSS 17.0 istatistik programında işlenmiştir. Devlet üniversitesi bünyesinde olmakla birlikte kurulu olup henüz kadro yapılına gitmemiş olan (Bursa Teknik Üniversitesi, Celal Bayar Üniversitesi, vb.) fakülteler de değerlendirme kapsamı dışında tutulmuştur. Elde edilen veriler Ekim 2017 dönemine ait güncel bulgulardır.

Bulgular

Yapılan çalışmada toplam 38 fakülte bünyesinde 678 öğretim üyesine ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, fakültelerin yaşıyla akademisyen sayısı arasında bir düz korelasyon olduğu gözlemlenmiştir. Yani köklü fakültelerin akademisyen sayısı fazlayken, daha genç olan fakültelerdeki akademisyen sayısı daha azdır (Tablo 1). Bir diğer dikkat çekici nokta ise üniversitenin bulunduğu şehrin gelişmişliğiyle fakültenin akademik potansiyeli arasındaki ilişkidir. Büyük şehirlerdeki fakülteler daha gelişmişken, nispeten daha küçük şehirlerdeki fakültelerin daha az geliştiği görülmektedir.

Tablo 1. Üniversitelere Göre Dağılım

	Frekans	Yüzde
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	10	1,5
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	13	1,9
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	21	3,1
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	4	0,6
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	56	8,2
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	42	6,1
BOZOK ÜNİVERSİTESİ	5	0,7
BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	4	0,6
CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	9	1,3
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	9	1,3
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	7	1
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	2	0,3
EGE ÜNİVERSİTESİ	69	10,2
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	16	2,4
FIRAT ÜNİVERSİTESİ	13	1,9
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	22	3,2
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	8	1,2
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	33	4,9
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	11	1,6
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	8	1,2
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	9	1,3
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	8	1,2
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	60	8,8
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	8	1,2
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	10	1,5
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	28	4,1
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	75	11
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	11	1,6
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ	1	0,1
MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	3	0,4
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	1	0,1
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	9	1,3
SAMSUN 19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ	11	1,6
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	4	0,6
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	11	1,6
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	43	6,3
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	12	1,8
UŞAK ÜNİVERSİTESİ	12	1,8
TOPLAM	678	100

Bulgular değerlendirildiğinde %11'lik dilim ve 75 öğretim üyesiyle Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi, Türkiye'nin en kalabalık iletişim fakültesi olarak başı çekmektedir. Marmara Üniversitesi'ni

sırasıyla %10,2'lik oran ve 69 öğretim üyesiyle Ege Üniversitesi, %8,8'lik oran ve 60 öğretim üyesiyle İstanbul Üniversitesi takip etmektedir. Buna göre öğretim üyesi sayısı bakımından Türkiye'nin en kalabalık üç iletişim fakültesi, İstanbul ve İzmir'de bulunmaktadır. En az öğretim üyesine sahip olan fakülteler ise Muş, Tunceli ve Diyarbakır'da bulunan üniversiteler bünyesinde yer almaktadır. Muş Alparslan Üniversitesi İletişim Fakültesi sadece 1 öğretim üyesi ve %0,1'lik oranla, aynı sayıda öğretim üyesine sahip Tunceli Munzur Üniversitesi İletişim Fakültesiyle birlikte en az akademisyeni olan fakülte konumundadır. Munzur ve Alparslan üniversitelerini ise Dicle Üniversitesi İletişim Fakültesi takip etmektedir. %0,3'lük orana sahip fakültede 2 öğretim üyesi bulunmaktadır. Buna göre en az öğretim üyesine sahip iletişim fakülteleri Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunan üniversitelerde yer almaktadır.

Tablo 2. Bölümlere Göre Dağılım

	Frekans	Yüzde
GAZETECİLİK	214	31,5
HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM	201	29,6
RADYO TELEVİZYON VE SİNEMA	203	29,9
YENİ MEDYA	4	0,6
REKLAMCILIK	20	2,9
GÖRSEL İLETİŞİM TASARIMI	25	3,7
İLETİŞİM BİLİMLERİ	11	1,6
TOPLAM	678	100

Öğretim üyelerinin bölümlere göre dağılımı incelendiğinde en fazla akademisyenin gazetecilik bölümlerinde bulunduğu görülmektedir (Tablo 2). 678 öğretim üyesinin 214'ü gazetecilik bölümünde yer almaktadır. Söz konusu sayı toplam sayının %31,5'ini oluşturmaktadır. Gazetecilik bölümünü 203 öğretim üyesi ve %29,9'luk oranla radyo televizyon ve sinema bölümü takip etmektedir. 201 öğretim üyesiyle halkla ilişkiler ve tanıtım bölümü ise en kalabalık üçüncü bölüm konumundadır. En az akademisyene sahip bölüm ise yeni medya bölümüdür. Söz konusu bölümde sadece 4 öğretim üyesi bulunmaktadır. Yeni medya bölümündeki akademisyen sayısı, toplam sayının %0,6'lık bir kısmını oluşturmaktadır. Bölümlerin tarihsel geçmişiyle akademisyen sayısı arasındaki doğrusal ilişki dikkat çekmektedir. Türkiye'de eğitim geçmişi en eski olan gazetecilik bölümünün en fazla akademisyene sahip olması beklenen bir durumdur. Yine son yıllarda devlet üniversitelerinde açılmaya başlanan yeni medya bölümü ise henüz emekleme aşamasındadır. Dolayısıyla söz konusu bölümün akademisyen sayısının az olması makul karşılanabilecek bir durumdur.

Tablo 3. Unvanlara Göre Dağılım

	Frekans	Yüzde
PROFESÖR	197	29
DOÇENT	154	22,7
DOKTOR ÖĞRETİM ÜYESİ	327	48,2
TOPLAM	678	100

İncelenen öğretim üyesi grubunun unvanlara göre dağılımına bakıldığında ise (Tablo 3) 197 Profesör Doktor, 154 Doçent Doktor ve 327 Doktor Öğretim Üyesi unvanına sahip iletişim akademisyeni olduğu görülmektedir. Profesörler toplam sayının %29,0'ını oluştururken doçentler %22,7'sini, Doktor Öğretim Üyeleri ise %48'2'sini oluşturmaktadır. Bu durumda toplam iletişim akademisyeninin yarısına yakınının Doktor Öğretim Üyesi unvanına sahip akademisyenlerden oluştuğu görülmektedir. İletişim biliminin yeni bir disiplin olduğu göz önünde bulundurulduğunda Dr. Öğretim Üyesi oranındaki yoğunluk anlaşılır gözükmemektedir.

Tablo 4. Lisans Eğitime Göre Unvanlara Dağılım

		UNVAN			TOPLAM
		PROFESÖR	DOÇENT	DR. ÖĞR. Ü.	
ERİŞİLEMEDİ	Sayı	35	23	42	100
	Unvan %	17,80%	14,90%	12,80%	14,70%
	Toplam %	5,20%	3,40%	6,20%	14,70%
İLETİŞİM	Sayı	91	91	209	391
	Unvan %	46,20%	59,10%	63,90%	57,70%
	Toplam %	13,40%	13,40%	30,80%	57,70%
SOSYOLOJİ	Sayı	7	4	8	19
	Unvan %	3,60%	2,60%	2,40%	2,80%
	Toplam %	1,00%	0,60%	1,20%	2,80%
ANTROPOLOJİ	Sayı	2	0	3	5
	Unvan %	1,00%	0,00%	0,90%	0,70%
	Toplam %	0,30%	0,00%	0,40%	0,70%
DİLBİLİM	Sayı	15	7	10	32
	Unvan %	7,60%	4,50%	3,10%	4,70%
	Toplam %	2,20%	1,00%	1,50%	4,70%
İŞLETME	Sayı	10	8	14	32
	Unvan %	5,10%	5,20%	4,30%	4,70%
	Toplam %	1,50%	1,20%	2,10%	4,70%
SİYASET BİLİMİ	Sayı	10	11	8	29
	Unvan %	5,10%	7,10%	2,40%	4,30%
	Toplam %	1,50%	1,60%	1,20%	4,30%
EĞİTİM BİLİMLERİ	Sayı	6	4	4	14
	Unvan %	3,00%	2,60%	1,20%	2,10%
	Toplam %	0,90%	0,60%	0,60%	2,10%
PSİKOLOJİ	Sayı	1	0	0	1
	Unvan %	0,50%	0,00%	0,00%	0,10%
	Toplam %	0,10%	0,00%	0,00%	0,10%
MALİYE	Sayı	1	0	1	2
	Unvan %	0,50%	0,00%	0,30%	0,30%
	Toplam %	0,10%	0,00%	0,10%	0,30%

ULUSLARARSI İLİŞKİLER	Sayı	0	1	1	2
	Unvan %	0,00%	0,60%	0,30%	0,30%
	Toplam %	0,00%	0,10%	0,10%	0,30%
FELSEFE	Sayı	2	0	0	2
	Unvan %	1,00%	0,00%	0,00%	0,30%
	Toplam %	0,30%	0,00%	0,00%	0,30%
KARA HARP OKULU	Sayı	0	0	2	2
	Unvan %	0,00%	0,00%	0,60%	0,30%
	Toplam %	0,00%	0,00%	0,30%	0,30%
TARİH	Sayı	0	0	2	2
	Unvan %	0,00%	0,00%	0,60%	0,30%
	Toplam %	0,00%	0,00%	0,30%	0,30%
İSTATİSTİK	Sayı	0	0	3	3
	Unvan %	0,00%	0,00%	0,90%	0,40%
	Toplam %	0,00%	0,00%	0,40%	0,40%
BİLGİ BELGE YÖNETİMİ	Sayı	1	1	2	4
	Unvan %	0,50%	0,60%	0,60%	0,60%
	Toplam %	0,10%	0,10%	0,30%	0,60%
HUKUK	Sayı	1	2	1	4
	Unvan %	0,50%	1,30%	0,30%	0,60%
	Toplam %	0,10%	0,30%	0,10%	0,60%
TURİZM	Sayı	0	0	1	1
	Unvan %	0,00%	0,00%	0,30%	0,10%
	Toplam %	0,00%	0,00%	0,10%	0,10%
MİMARLIK VE ŞEHİR PLANLAMA	Sayı	2	0	1	3
	Unvan %	1,00%	0,00%	0,30%	0,40%
	Toplam %	0,30%	0,00%	0,10%	0,40%
İKTİSAT	Sayı	5	1	2	8
	Unvan %	2,50%	0,60%	0,60%	1,20%
	Toplam %	0,70%	0,10%	0,30%	1,20%
GİYİM ENDÜSTRİSİ	Sayı	0	0	1	1
	Unvan %	0,00%	0,00%	0,30%	0,10%
	Toplam %	0,00%	0,00%	0,10%	0,10%
HEYKEL	Sayı	0	0	1	1
	Unvan %	0,00%	0,00%	0,30%	0,10%
	Toplam %	0,00%	0,00%	0,10%	0,10%
RESİM GRAFİK	Sayı	1	0	4	5
	Unvan %	0,50%	0,00%	1,20%	0,70%
	Toplam %	0,10%	0,00%	0,60%	0,70%
İLAHİYAT	Sayı	1	1	1	3
	Unvan %	0,50%	0,60%	0,30%	0,40%
	Toplam %	0,10%	0,10%	0,10%	0,40%
MATBAACILIK	Sayı	1	0	1	2
	Unvan %	0,50%	0,00%	0,30%	0,30%
	Toplam %	0,10%	0,00%	0,10%	0,30%

TÜRKOLOJİ	Sayı	1	0	0	1
	Unvan %	0,50%	0,00%	0,00%	0,10%
	Toplam %	0,10%	0,00%	0,00%	0,10%
BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ	Sayı	1	0	2	3
	Unvan %	0,50%	0,00%	0,60%	0,40%
	Toplam %	0,10%	0,00%	0,30%	0,40%
ENDÜSTRİ MÜHENDİSLİĞİ	Sayı	2	0	2	4
	Unvan %	1,00%	0,00%	0,60%	0,60%
	Toplam %	0,30%	0,00%	0,30%	0,60%
SAĞLIK İDARESİ	Sayı	1	0	1	2
	Unvan %	0,50%	0,00%	0,30%	0,30%
	Toplam %	0,10%	0,00%	0,10%	0,30%
TOPLAM	Sayı	197	154	327	678
	Unvan %	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
	Toplam %	29,10%	22,70%	48,20%	100,00%

İletişim fakültelerindeki akademisyen profili lisans eğitimi alanlarına göre değerlendirilmiş, 578 akademisyenin lisans eğitimiyle ilgili veriye ulaşılırken, 100 akademisyenin lisans eğitimiyle ilgili herhangi bir bulguya rastlanmamıştır (Tablo 4). Ulaşılan 578 akademisyenin 391'inin herhangi bir iletişim disiplininin lisans diplomasına sahip olduğu saptanmıştır. Bu rakam, toplam rakamın %57,7'lik kısmına tekabül etmektedir. 187 akademisyenin ise iletişim disiplinleri dışında bir alandan lisans formasyonuna sahip olduğu saptanmıştır. İletişim bilimleri dışındaki lisans eğitimleri içinde dilbilim ve işletme başı çekmektedir. Her iki alan da 32'ser öğretim üyesi ve %4,7'lik oranla iletişim bilimlerini takip etmektedirler. Söz konusu bölümleri ise siyaset bilimi alanı takip etmektedir. İletişim fakültelerinde siyaset bilimi lisans eğitimine sahip 19 öğretim üyesinin bulunduğu görülmektedir. Unvanların alanlara göre dağılımı incelendiğinde ise fakültelerde toplam 197 profesörün istihdam edildiği görülmektedir. Bu sayının 91'i iletişim alanında lisans eğitimi almışken, 71'i diğer alanlardan lisans eğitimine sahiptir. 35 profesörün ise lisans eğitimiyle ilgili herhangi bir bulguya ulaşılammıştır. İletişim lisansına sahip profesör oranı toplam sayının %46,2'sini oluşturmaktadır. 15 profesör ve %7,6'lık oranla diğer alanlar içerisinde en yüksek orana dilbilim lisans eğitilmiş akademisyenler sahiptir. Doçent unvanına sahip akademisyenlerin lisans eğitimleri incelendiğinde, iletişim lisanslı akademisyenlerin oranı biraz daha yükselmektedir. Toplam 154 doçentin istihdam edildiği iletişim fakültelerinde iletişim lisanslıların sayısı 91'dir. Bu sayı oransal olarak toplamın %59,1'lik bir kısmını oluşturmaktadır. 5 doçentle ilgili herhangi bir bulgu elde edilemezken 58 doçentin ise iletişim dışından herhangi bir alandan lisanslı olduğu görülmektedir. Doçent unvanından diğer alanlar içerisinde en yüksek oranı siyaset bilimi formasyonu oluşturmaktadır. 11 siyaset bilimi formasyonlu doçentin yüzdelik dilimi 7,1'dir. Doktor öğretim üyesi unvanını sahip akademisyenlerin lisans eğitimi incelendiğinde ise iletişim lisanslı akademisyenlerin bariz üstünlüğü göze çarpmaktadır. Toplam 327 doktor öğretim üyesininin 209'unun iletişim lisansına sahip olduğu görülmektedir. Bu sayı, toplam rakamın %63,9'unu oluşturmaktadır. 42 doktor öğretim üyesininin lisans eğitimiyle ilgili bir veri elde edilemezken, 77'sinin ise alan dışı olduğu gözlemlenmiştir. Doktor Öğretim Üyelerinde iletişim dışı alanlarda en yüksek oranı işletmeciler oluşturmaktadır. İşletme lisanslı 14 akademisyen toplam doktor öğretim üyesi nüfusunun %4,3'lük kısmını oluşturmaktadır.

Unvanlar bağlamında genel bir değerlendirme yapıldığında profesörden doktor öğretim üyesine doğru iletişim lisanslıların oransal olarak istikrarlı yükselişi, iletişim bilimlerinin müstakil bir bilim dalı olma yolunda ilerlediğini göstermektedir.

Tablo 5. Doktora Eğitimine Göre Unvanlara Dağılım

		UNVAN			Total
		PROFESÖR	DOÇENT	DR. ÖĞR. Ü.	
ERİŞİLEMEDİ	Sayı	3	5	9	17
	Unvan %	1,50%	3,20%	2,80%	2,50%
	Toplam %	0,40%	0,70%	1,30%	2,50%
İLETİŞİM	Sayı	146	122	270	538
	Unvan %	74,10%	79,20%	82,60%	79,40%
	Toplam %	21,50%	18,00%	39,80%	79,40%
SOSYOLOJİ	Sayı	5	2	9	16
	Unvan %	2,50%	1,30%	2,80%	2,40%
	Toplam %	0,70%	0,30%	1,30%	2,40%
İŞLETME	Sayı	7	5	8	20
	Unvan %	3,60%	3,20%	2,40%	2,90%
	Toplam %	1,00%	0,70%	1,20%	2,90%
SİYASET BİLİMİ	Sayı	9	9	1	19
	Unvan %	4,60%	5,80%	0,30%	2,80%
	Toplam %	1,30%	1,30%	0,10%	2,80%
FELSEFE	Sayı	2	0	1	3
	Unvan %	1,00%	0,00%	0,30%	0,40%
	Toplam %	0,30%	0,00%	0,10%	0,40%
EĞİTİM BİLİMLERİ	Sayı	6	1	3	10
	Unvan %	3,00%	0,60%	0,90%	1,50%
	Toplam %	0,90%	0,10%	0,40%	1,50%
PSİKOLOJİ	Sayı	2	1	1	4
	Unvan %	1,00%	0,60%	0,30%	0,60%
	Toplam %	0,30%	0,10%	0,10%	0,60%
SPOR YÖNETİCİLİĞİ	Sayı	0	1	0	1
	Unvan %	0,00%	0,60%	0,00%	0,10%
	Toplam %	0,00%	0,10%	0,00%	0,10%
DİL BİLİM	Sayı	4	2	3	9
	Unvan %	2,00%	1,30%	0,90%	1,30%
	Toplam %	0,60%	0,30%	0,40%	1,30%
ULUSLARARASI İLİŞKİLER	Sayı	0	1	2	3
	Unvan %	0,00%	0,60%	0,60%	0,40%
	Toplam %	0,00%	0,10%	0,30%	0,40%
TARİH	Sayı	1	1	4	6
	Unvan %	0,50%	0,60%	1,20%	0,90%
	Toplam %	0,10%	0,10%	0,60%	0,90%

BİLİŞİM	Sayı	0	1	3	4
	Unvan %	0,00%	0,60%	0,90%	0,60%
	Toplam %	0,00%	0,10%	0,40%	0,60%
BİLGİ BELGE YÖNETİMİ	Sayı	0	0	1	1
	Unvan %	0,00%	0,00%	0,30%	0,10%
	Toplam %	0,00%	0,00%	0,10%	0,10%
SAHNE SANATLARI	Sayı	1	0	0	1
	Unvan %	0,50%	0,00%	0,00%	0,10%
	Toplam %	0,10%	0,00%	0,00%	0,10%
EKONOMETRİ	Sayı	0	0	2	2
	Unvan %	0,00%	0,00%	0,60%	0,30%
	Toplam %	0,00%	0,00%	0,30%	0,30%
RESİM GRAFİK	Sayı	3	1	2	6
	Unvan %	1,50%	0,60%	0,60%	0,90%
	Toplam %	0,40%	0,10%	0,30%	0,90%
HUKUK	Sayı	1	1	1	3
	Unvan %	0,50%	0,60%	0,30%	0,40%
	Toplam %	0,10%	0,10%	0,10%	0,40%
ÇALIŞMA EKONOMİSİ	Sayı	1	0	0	1
	Unvan %	0,50%	0,00%	0,00%	0,10%
	Toplam %	0,10%	0,00%	0,00%	0,10%
SAĞLIK BİLİMLERİ	Sayı	1	0	2	3
	Unvan %	0,50%	0,00%	0,60%	0,40%
	Toplam %	0,10%	0,00%	0,30%	0,40%
TURİZM	Sayı	0	0	1	1
	Unvan %	0,00%	0,00%	0,30%	0,10%
	Toplam %	0,00%	0,00%	0,10%	0,10%
ANTROPOLOJİ	Sayı	3	0	0	3
	Unvan %	1,50%	0,00%	0,00%	0,40%
	Toplam %	0,40%	0,00%	0,00%	0,40%
İKTİSAT	Sayı	0	1	2	3
	Unvan %	0,00%	0,60%	0,60%	0,40%
	Toplam %	0,00%	0,10%	0,30%	0,40%
İSTATİSTİK	Sayı	1	0	0	1
	Unvan %	0,50%	0,00%	0,00%	0,10%
	Toplam %	0,10%	0,00%	0,00%	0,10%
SANAT TARİHİ	Sayı	0	0	1	1
	Unvan %	0,00%	0,00%	0,30%	0,10%
	Toplam %	0,00%	0,00%	0,10%	0,10%
ZİRAAT MÜHENDİSLİĞİ	Sayı	1	0	1	2
	Unvan %	0,50%	0,00%	0,30%	0,30%
	Toplam %	0,10%	0,00%	0,10%	0,30%
TOPLAM	Sayı	197	154	327	678
	Unvan %	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
	Toplam %	29,10%	22,70%	48,20%	100,00%

Doktora eğitimi baz alınarak bir değerlendirme yaptığımızda ise iletişim formasyonlu öğretim üyesi oranlarında tutarlı bir artış olduğu görülmektedir (Tablo 5). Her üç unvana sahip öğretim üyesi grubunda da iletişim doktoralı oranı, toplam oranın ağırlık merkezini oluşturmaktadır. Unvanlara göre değerlendirildiğinde fakültelerdeki toplam 197 profesörün 146'sının iletişim alanından doktoralı olduğu görülmektedir. Bu sayı, %74,1'lik bir orana tekabül etmektedir. 48 profesör diğer alanlardan doktoralıyken, üç profesörün doktora bilgisine ulaşamamıştır. Buna göre iletişim fakültelerindeki her dört profesörün üçü iletişim doktorasına sahiptir. Diğer alanlardan doktoralı profesör profili incelendiğinde ise en yüksek oranı %4,6'lık oran ve dokuz profesörle siyaset bilimciler oluşturmaktadır. Türkiye'de iletişim eğitimine Siyasal Bilgiler Fakültesi bünyesinde kurulan Basın Yayın Yüksek Okulu'nda başlanmış olmasının siyaset bilimi kökenlilerin ağırlıkta olmasına etki etmesi olasıdır. Doçent unvanlı öğretim üyesi grubu incelendiğinde profesörlere benzer bir tablo ortaya çıkmaktadır. Toplam 154 doçentin 122'sinin iletişim doktoralı olduğu gözlenmektedir. Bu rakam toplam doçent sayısının %79,2'lik kısmını oluşturmaktadır. 27 doçent diğer alanlardan doktoralıyken, beş doçentle ilgili herhangi bir doktora bilgisi elde edilememiştir. 27 alan dışı doktoralı doçent içerisinde en yüksek oran ise %5,8'lik dilimle profesörlerde olduğu gibi siyaset bilimcilere aittir. Siyaset bilimi doktoralı doçent sayısı dokuzdur. Doktor öğretim üyesi unvanlı öğretim üyeleri toplamı içerisinde iletişim doktoralıların oranı daha da yükselmektedir. Toplam 327 doktor öğretim üyesinin 270'i herhangi bir iletişim alanında doktora yapmıştır. Bu rakamın oransal karşılığı ise %82,6'dır. 48 doktor öğretim üyesi iletişim dışı bir alandan doktoralıyken, dokuz doktor öğretim üyesinin doktora alanı belirtilmemiştir. İletişim doktoralı olmayan öğretim üyeleri içerisinde en yüksek oran ise diğer unvanlardan farklı olarak sosyoloji doktoralı öğretim üyesi oranıdır. Toplam dokuz doktor öğretim üyesi sosyoloji alanında doktora yapmıştır. Doktora alanlarına göre unvanlar değerlendirildiğinde lisans eğitimiyle senkronize bir durum gözlenmektedir. Profesörden doktor öğretim üyesine doğru iletişimcilerin oranı tutarlı bir şekilde yükselmektedir. Hatta ve hatta doktora alanlarına göre oranlandığında iletişimcilerin payının daha da yükseldiği görülmektedir. İletişim alanında lisansüstü eğitimin yaygınlaşmasının bu rakamların oluşmasına etkisi olasıdır.

Tablo 6. Lisans Eğitimine Göre Bölümlere Dağılım

		BÖLÜM							
		GAZETECİLİK	HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM	RADYO TELEVİZYON SİNEMA	YENİ MEDIA	REKLAMCILIK	GÖRSEL İLETİŞİM TASARIM	İLETİŞİM BİLİMLERİ	TOPLAM
ERİŞİLEMEDİ	Sayı	30	35	27	0	0	8	0	100
	Bölüm %	14,00%	17,40%	13,30%	0,00%	0,00%	32,00%	0,00%	14,70%
	Toplam %	4,40%	5,20%	4,00%	0,00%	0,00%	1,20%	0,00%	14,70%

İLETİŞİM	Sayı	120	108	135	2	13	9	4	391
	Bölüm %	56,10%	53,70%	66,50%	50,00%	65,00%	36,00%	36,40%	57,70%
	Toplam %	17,70%	15,90%	19,90%	0,30%	1,90%	1,30%	0,60%	57,70%
SOSYOLOJİ	Sayı	9	4	5	0	0	0	1	19
	Bölüm %	4,20%	2,00%	2,50%	0,00%	0,00%	0,00%	9,10%	2,80%
	Toplam %	1,30%	0,60%	0,70%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%	2,80%
ANTROPOLOJİ	Sayı	3	1	1	0	0	0	0	5
	Bölüm %	1,40%	0,50%	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,70%
	Toplam %	0,40%	0,10%	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,70%
DİL BİLİM	Sayı	9	9	10	0	0	0	4	32
	Bölüm %	4,20%	4,50%	4,90%	0,00%	0,00%	0,00%	36,40%	4,70%
	Toplam %	1,30%	1,30%	1,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,60%	4,70%
İŞLETME	Sayı	7	20	1	0	4	0	0	32
	Bölüm %	3,30%	10,00%	0,50%	0,00%	20,00%	0,00%	0,00%	4,70%
	Toplam %	1,00%	2,90%	0,10%	0,00%	0,60%	0,00%	0,00%	4,70%
SİYASET BİLİMİ	Sayı	11	8	7	1	1	0	1	29
	Bölüm %	5,10%	4,00%	3,40%	25,00%	5,00%	0,00%	9,10%	4,30%
	Toplam %	1,60%	1,20%	1,00%	0,10%	0,10%	0,00%	0,10%	4,30%
EĞİTİM BİLİMLERİ	Sayı	2	3	4	1	0	4	0	14
	Bölüm %	0,90%	1,50%	2,00%	25,00%	0,00%	16,00%	0,00%	2,10%
	Toplam %	0,30%	0,40%	0,60%	0,10%	0,00%	0,60%	0,00%	2,10%
PSİKOLOJİ	Sayı	0	0	0	0	0	1	0	1
	Bölüm %	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	4,00%	0,00%	0,10%
	Toplam %	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%	0,00%	0,10%
MALİYE	Sayı	2	0	0	0	0	0	0	2
	Bölüm %	0,90%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,30%
	Toplam %	0,30%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,30%
ULUSLARARASI İLİŞKİLER	Sayı	2	0	0	0	0	0	0	2
	Bölüm %	0,90%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,30%
	Toplam %	0,30%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,30%
FELSEFE	Sayı	1	0	1	0	0	0	0	2
	Bölüm %	0,50%	0,00%	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,30%
	Toplam %	0,10%	0,00%	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,30%
KARA HARP OKULU	Sayı	1	1	0	0	0	0	0	2
	Bölüm %	0,50%	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,30%
	Toplam %	0,10%	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,30%

İletişim Eğitimi ve Disiplinlerarasılık: İletişim Fakültelerindeki Akademisyen Profili Üzerine Bir Değerlendirme

TARİH	Sayı	1	0	1	0	0	0	0	2
	Bölüm %	0,50%	0,00%	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,30%
	Toplam %	0,10%	0,00%	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,30%
İSTATİSTİK	Sayı	2	1	0	0	0	0	0	3
	Bölüm %	0,90%	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,40%
	Toplam %	0,30%	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,40%
BİLGİ BELGE YÖNETİMİ	Sayı	0	1	2	0	0	0	1	4
	Bölüm %	0,00%	0,50%	1,00%	0,00%	0,00%	0,00%	9,10%	0,60%
	Toplam %	0,00%	0,10%	0,30%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%	0,60%
HUKUK	Sayı	1	0	3	0	0	0	0	4
	Bölüm %	0,50%	0,00%	1,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,60%
	Toplam %	0,10%	0,00%	0,40%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,60%
TURİZM	Sayı	1	0	0	0	0	0	0	1
	Bölüm %	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%
	Toplam %	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%
MİMARLIK VE ŞEHİR P.	Sayı	1	1	1	0	0	0	0	3
	Bölüm %	0,50%	0,50%	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,40%
	Toplam %	0,10%	0,10%	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,40%
İKTİSAT	Sayı	5	2	0	0	1	0	0	8
	Bölüm %	2,30%	1,00%	0,00%	0,00%	5,00%	0,00%	0,00%	1,20%
	Toplam %	0,70%	0,30%	0,00%	0,00%	0,10%	0,00%	0,00%	1,20%
GİYİM ENDÜSTRİSİ	Sayı	0	1	0	0	0	0	0	1
	Bölüm %	0,00%	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%
	Toplam %	0,00%	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%
HEYKEL	Sayı	0	1	0	0	0	0	0	1
	Bölüm %	0,00%	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%
	Toplam %	0,00%	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%
RESİM GRAFİK	Sayı	0	0	2	0	1	2	0	5
	Bölüm %	0,00%	0,00%	1,00%	0,00%	5,00%	8,00%	0,00%	0,70%
	Toplam %	0,00%	0,00%	0,30%	0,00%	0,10%	0,30%	0,00%	0,70%
İLAHİYAT	Sayı	1	1	1	0	0	0	0	3
	Bölüm %	0,50%	0,50%	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,40%
	Toplam %	0,10%	0,10%	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,40%
MATBAACILIK	Sayı	2	0	0	0	0	0	0	2
	Bölüm %	0,90%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,30%
	Toplam %	0,30%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,30%

TÜRKOLOJİ	Sayı	0	0	1	0	0	0	0	1
	Bölüm %	0,00%	0,00%	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%
	Toplam %	0,00%	0,00%	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%
BİLGİSAYAR MÜH.	Sayı	1	1	1	0	0	0	0	3
	Bölüm %	0,50%	0,50%	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,40%
	Toplam %	0,10%	0,10%	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,40%
ENDÜSTRİ MÜH.	Sayı	1	2	0	0	0	1	0	4
	Bölüm %	0,50%	1,00%	0,00%	0,00%	0,00%	4,00%	0,00%	0,60%
	Toplam %	0,10%	0,30%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%	0,00%	0,60%
SAĞLIK İDARESİ	Sayı	1	1	0	0	0	0	0	2
	Bölüm %	0,50%	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,30%
	Toplam %	0,10%	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,30%
TOPLAM	Sayı	214	201	203	4	20	25	11	678
	Bölüm %	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
	Toplam %	31,60%	29,60%	29,90%	0,60%	2,90%	3,70%	1,60%	100,00%

Öğretim üeleri lisans eğitimlerine göre bölümlere oranlandığında bazı bölümlerde daha heterojen bir görünüm ortaya çıkmaktadır (Tablo 6). İletişim lisanslı öğretim üyelerinin oranı bazı bölümlerde kütle merkezini oluştururken, bazı bölümlerde daha düşük yüzdelik dilimlere sahiptir. Bölümler özelinde incelendiğinde gazetecilik bölümünde yer alan toplam 214 öğretim üyesinin 120'sinin iletişim alanında lisans eğitimi aldığı görülmektedir. Bu rakam bölüm öğretim üeleri toplamının %56,1'lik kısmını oluşturmaktadır. Diğer alanlar arasındaki en yüksek pay ise sosyoloji bölümüne aittir. Sosyoloji lisanslı dokuz öğretim üyesinin bulunduğu bölümde sosyologlar toplam sayının %4,2'lik kısmını oluşturmaktadır. Halkla İlişkiler ve Tanıtım bölümü verileri de Gazetecilik bölümünün verilerine yakındır. Toplam 201 öğretim üyesinin bulunduğu bölümlerde, 108 öğretim üyesi iletişim alanında lisans eğitimi almıştır. İletişimciler, bölüm nüfusunun %53,7'lik kısmını oluşturmaktadır. Halkla ilişkiler bölümlerinde iletişim lisanslıları işletmeciler takip etmektedir. 20 işletme lisanslı öğretim üyesinin bölümdeki oransal payı %2,9'dur. Radyo televizyon ve sinema bölümlerinde iletişim lisanslıların oranı daha da yükselmektedir. 203 öğretim üyesinin bulunduğu radyo televizyon ve sinema bölümlerinde 135 öğretim üyesi herhangi bir iletişim lisansına sahiptir. Bu rakamın oransal karşılığı %66,5'tir. Bölümdeki diğer alanlardan lisanslılar sıralamasında dilbilimciler başı çekmektedir. Bölüm toplamının %4,9'unu oluşturan dilbilimcilerin sayısı 10'dur. Reklamcılık bölümü verileri de radyo televizyon ve sinema bölümünün verilerine yakındır. 20 öğretim üyesinin bulunduğu bölümde 13 öğretim üyesi iletişim lisanslıdır. Bu rakamın oransal karşılığı %65'tir. Bölümdeki en kalabalık ikinci lisans alanı ise işletmedir. Bölümdeki dört işletme lisanslı akademisyen %20'lik bir orana karşılık gelmektedir. Yeni medya bölümündeki iletişimcilerin oranı %50'dir. Dört öğretim üyesinin ikisi iletişim formasyonludur. Diğer öğretim üyeleri ise siyaset bilimi ve eğitim bilimleri lisans diplomasına sahiptir. Görsel iletişim tasarımı ve iletişim bilimleri bölümlerinde ise tablo biraz daha farklı görünmektedir. Her iki bölümde de

iletisimcilerin salt çoğunluğu dahi oluşturmadiğı görülmektedir. Görsel iletisim tasarımı bölümü kadrosunda yer alan 25 öğretim üyesinin sadece dokuzu herhangi bir iletisim alanından lisans diplomasına sahiptir. Bu rakam %36'lık bir kesimi oluşturmaktadır. En yüksek ikinci lisans alanı ise eğitim bilimleridir. Eğitim bilimleri lisanslı dört öğretim üyesi toplam bölüm nüfusunun %16'lık kısmını oluşturmaktadır. Buna göre görsel iletisim tasarımı bölümlerinde yer alan her üç öğretim üyesinin sadece birinin iletisim lisanslı olduğu görülmektedir. İletişim bilimleri bölümlerindeki tablo da görsel iletisim tasarımı bölümlerinden farklı değildir. Toplam 11 öğretim üyesinin bulunduğu iletisim bilimleri bölümlerinde iletisim lisanslıların sayısı sadece dördtür. İletişimciler bölüm toplamının %36,4'lük kısmını oluşturmaktadır. İletişim bilimleri bölümlerinde dilbilimcilerin oranı iletisimcilerle başa baş gitmektedir. Bölümde dört dilbilimci %36,4'lük oranla iletisim lisanslılarla aynı orana sahiptir. Bu veriler göz önünde bulundurulduğunda gazetecilik, halkla ilişkiler ve tanıtım ile radyo televizyon ve sinema gibi köklü bölümlerde iletisimcilerin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, yeni medya, reklamcılık, görsel iletisim tasarımı ve iletisim bilimleri gibi son yıllarda yaygınlaşmaya başlayan bölümlerde daha heterojen bir yapı vardır. Gazetecilik bölümlerinde sosyoloji, halkla ilişkiler ve tanıtım ile reklamcılık bölümlerinde işletme, radyo televizyon ve sinema ile iletisim bilimleri bölümlerinde dilbilim, görsel iletisim tasarımı ve yeni medya bölümlerinde ise eğitim bilimleri alanlarının ağırlıkta olduğu dikkat çeken bir başka durumdur.

Tablo 7. Doktora Eğitimine Göre Bölümlere Dağılım

		BÖLÜM						TOPLAM	
		GAZETECİLİK	HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM	RADYO TELEVİZYON SINEMA	YENİ MEDYA	REKLAMCILIK	GÖRSEL İLETİŞİM TASARIM		İLETİŞİM BİLİMLERİ
ERİŞİLEMEDİ	Sayı	5	6	5	0	1	0	0	17
	Bölüm %	2,30%	3,00%	2,50%	0,00%	5,00%	0,00%	0,00%	2,50%
	Toplam %	0,70%	0,90%	0,70%	0,00%	0,10%	0,00%	0,00%	2,50%
İLETİŞİM	Sayı	167	154	174	3	18	16	6	538
	Bölüm %	78,00%	76,60%	85,70%	75,00%	90,00%	64,00%	54,50%	79,40%
	Toplam %	24,60%	22,70%	25,70%	0,40%	2,70%	2,40%	0,90%	79,40%
SOSYOLOJİ	Sayı	7	2	5	0	1	0	1	16
	Bölüm %	3,30%	1,00%	2,50%	0,00%	5,00%	0,00%	9,10%	2,40%
	Toplam %	1,00%	0,30%	0,70%	0,00%	0,10%	0,00%	0,10%	2,40%
İŞLETME	Sayı	4	15	0	0	0	1	0	20
	Bölüm %	1,90%	7,50%	0,00%	0,00%	0,00%	4,00%	0,00%	2,90%
	Toplam %	0,60%	2,20%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%	0,00%	2,90%
SİYASET BİLİMİ	Sayı	8	9	2	0	0	0	0	19
	Bölüm %	3,70%	4,50%	1,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	2,80%
	Toplam %	1,20%	1,30%	0,30%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	2,80%

FELSEFE	Sayı	0	2	1	0	0	0	0	3
	Bölüm %	0,00%	1,00%	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,40%
	Toplam %	0,00%	0,30%	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,40%
EĞİTİM BİLİMLERİ	Sayı	3	2	1	0	0	4	0	10
	Bölüm %	1,40%	1,00%	0,50%	0,00%	0,00%	16,00%	0,00%	1,50%
	Toplam %	0,40%	0,30%	0,10%	0,00%	0,00%	0,60%	0,00%	1,50%
PSİKOLOJİ	Sayı	0	1	1	0	0	2	0	4
	Bölüm %	0,00%	0,50%	0,50%	0,00%	0,00%	8,00%	0,00%	0,60%
	Toplam %	0,00%	0,10%	0,10%	0,00%	0,00%	0,30%	0,00%	0,60%
SPOR YÖNETİCİLİĞİ	Sayı	1	0	0	0	0	0	0	1
	Bölüm %	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%
	Toplam %	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%
DİL BİLİM	Sayı	3	3	2	0	0	0	1	9
	Bölüm %	1,40%	1,50%	1,00%	0,00%	0,00%	0,00%	9,10%	1,30%
	Toplam %	0,40%	0,40%	0,30%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%	1,30%
ULUSLARARASI İLİŞ.	Sayı	2	1	0	0	0	0	0	3
	Bölüm %	0,90%	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,40%
	Toplam %	0,30%	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,40%
TARİH	Sayı	3	1	2	0	0	0	0	6
	Bölüm %	1,40%	0,50%	1,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,90%
	Toplam %	0,40%	0,10%	0,30%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,90%
BİLİŞİM	Sayı	1	1	0	1	0	0	1	4
	Bölüm %	0,50%	0,50%	0,00%	25,00%	0,00%	0,00%	9,10%	0,60%
	Toplam %	0,10%	0,10%	0,00%	0,10%	0,00%	0,00%	0,10%	0,60%
BİLGİ BELGE YÖNETİMİ	Sayı	0	0	0	0	0	0	1	1
	Bölüm %	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	9,10%	0,10%
	Toplam %	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%	0,10%
SAHNE SANATLARI	Sayı	0	0	1	0	0	0	0	1
	Bölüm %	0,00%	0,00%	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%
	Toplam %	0,00%	0,00%	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%
EKONOMETRİ	Sayı	1	1	0	0	0	0	0	2
	Bölüm %	0,50%	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,30%
	Toplam %	0,10%	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,30%
RESİM GRAFİK	Sayı	0	0	5	0	0	1	0	6
	Bölüm %	0,00%	0,00%	2,50%	0,00%	0,00%	4,00%	0,00%	0,90%
	Toplam %	0,00%	0,00%	0,70%	0,00%	0,00%	0,10%	0,00%	0,90%
HUKUK	Sayı	0	0	2	0	0	1	0	3
	Bölüm %	0,00%	0,00%	1,00%	0,00%	0,00%	4,00%	0,00%	0,40%
	Toplam %	0,00%	0,00%	0,30%	0,00%	0,00%	0,10%	0,00%	0,40%
ÇALIŞMA EKONOMİSİ	Sayı	0	1	0	0	0	0	0	1
	Bölüm %	0,00%	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%
	Toplam %	0,00%	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%
SAĞLIK BİLİMLERİ	Sayı	2	1	0	0	0	0	0	3
	Bölüm %	0,90%	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,40%
	Toplam %	0,30%	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,40%
TURİZM	Sayı	1	0	0	0	0	0	0	1
	Bölüm %	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%
	Toplam %	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%

ANTROPOLOJİ	Sayı	1	0	1	0	0	0	1	3
	Bölüm %	0,50%	0,00%	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	9,10%	0,40%
	Toplam %	0,10%	0,00%	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%	0,40%
İKTİSAT	Sayı	2	1	0	0	0	0	0	3
	Bölüm %	0,90%	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,40%
	Toplam %	0,30%	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,40%
İSTATİSTİK	Sayı	1	0	0	0	0	0	0	1
	Bölüm %	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%
	Toplam %	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%
SANAT TARİHİ	Sayı	0	0	1	0	0	0	0	1
	Bölüm %	0,00%	0,00%	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%
	Toplam %	0,00%	0,00%	0,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%
ZİRAAT MÜHENDİSLİĞİ	Sayı	2	0	0	0	0	0	0	2
	Bölüm %	0,90%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,30%
	Toplam %	0,30%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,30%
TOPLAM	Sayı	214	201	203	4	20	25	11	678
	Bölüm %	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
	Toplam %	31,60%	29,60%	29,90%	0,60%	2,90%	3,70%	1,60%	100,00%

Öğretim üyeleri doktora alanlarına göre bölümlere oranlandığında ise iletişim doktoralı öğretim üyesi grubunun bariz üstünlüğü göze çarpmaktadır (Tablo 7). Bölümlerin gitgide iletişim merkezli homojenleştiği ortadadır. Lisans eğitimi oranlarına nazaran doktora alanlarındaki iletişimci oranındaki artış, başka alanlardan lisanslı bir kısım öğretim üyelerinin de iletişim alanında doktora yaptığını göstermektedir. Bölümler özelinde incelendiğinde toplam 214 öğretim üyesinin bulunduğu gazetecilik bölümlerinde 167 öğretim üyesi iletişim doktoralıdır. Bu rakam toplam öğretim üyesi sayısının %78'lik bölümünü oluşturmaktadır. Lisans eğitimleri bazında 120 öğretim üyesinin iletişim alanından lisanslı olduğu düşünüldüğünde doktora eğitimi için iletişim alanına yönelme olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Halkla ilişkiler ve tanıtım bölümlerinde de durum gazetecilik bölümlerinden farklı değildir. 201 akademisyenin bulunduğu halkla ilişkiler ve tanıtım bölümlerindeki akademisyenlerin 154'ü herhangi bir iletişim alanından doktoralıdır. Bu rakam toplamın %76,6'lık kesimini oluşturmaktadır. Lisans eğitimine göre doktora eğitiminde iletişim alanının oransal artışı, gazetecilik bölümündekilere benzer bir yönelimin halkla ilişkiler ve tanıtım bölümleri içinde geçerli olduğunu göstermektedir. Halkla ilişkiler ve tanıtım bölümlerinde işletme formasyonlu öğretim üyesi ağırlığı, lisansta olduğu gibi doktorada da bariz hissedilmektedir. 15 işletme doktoralı halkla ilişkiler akademisyeni toplam sayının %7,5'ini oluşturmaktadır. Radyo televizyon ve sinema bölümlerinde iletişimcilerin oranı daha da yükselmektedir. 203 radyo televizyon ve sinema akademisyeninin 174'ü iletişim alanından doktoralıdır. Bu rakam %85,7'lik orana karşılık gelmektedir. Yeni medya bölümlerinde bulunan dört öğretim üyesinin üçü, reklamcılık bölümlerinde ise 20 öğretim üyesinin 18'i iletişim alanından doktoralıdır. Görsel iletişim tasarımı ve iletişim bilimleri bölümlerinde ise iletişimcilerin oranları nispeten daha düşüktür. Görsel iletişim tasarımı bölümlerinde bulunan 25 öğretim üyesinin 16'sı iletişim alanından doktoralıyken dokuzu başka alanlarda doktora yapmışlardır. Söz konusu bölümdeki iletişimci oranı %64'tür. İletişim bilimleri bölümlerinde ise 11 öğretim üyesinin altısı iletişim doktoralıdır. Bu rakam %54'lük bir

oranı oluşturmaktadır. Buna göre iletişim doktoralı öğretim üyesi oranının en yüksek olduğu bölüm reklamcılıkken, en düşük olduğu bölüm iletişim bilimleridir.

Sonuç ve Öneriler

İletişim eğitiminin Türkiye'deki yarım yüz yılı aşan serüveninin günümüzdeki görünümünün öğretim üyesi sosyolojisi perspektifinden değerlendirildiği çalışma sonucunda akademisyen kompozisyonunun parçalı bir yapıdan ibaret olduğu saptanmıştır. Sosyal bilimlerin birçok alt disiplininden öğretim üyelerinin iletişim fakültelerinin eğitimci kadrosunda yer aldığı gibi sağlık ve fen bilimlerinden de bazı öğretim üyelerinin iletişim akademisinde yer aldığı gözlenmiştir. Görmezden gelinemeyecek bu realiteye rağmen unvanlara göre dağılım göz önünde bulundurulduğunda iletişim akademisinin gitgide müstakil bir bilim dalı olma yolunda evrilmesi de akademi açısından olumlu karşılanabilecek bir gelişmedir. Zira lisans ve doktora formasyonları açısından unvanlara göre bir değerlendirme yapıldığında Dr. Öğretim Üyesi unvanına sahip akademisyenler arasında Doç. Dr. ve Prof. Dr. unvanlı akademisyenlere oranla iletişim bilimleri formasyonlu popülasyonun arttığı gözlemlenmektedir. Yani, son zamanlarda yetişen iletişim akademisyenleri iletişim bilimleri alanından yetişmektedir. Göze çarpan bir diğer nokta ise lisans ve doktora formasyonlarının farklılaşmasıdır. Özellikle lisansı farklı bir disiplinden olup doktora iletişim bilimleri olan akademisyen sayısı yadsınamayacak kadar fazladır. Buna göre farklı alanlardan iletişim bilimlerine doktora düzeyinde de olsa bir yönelme söz konusudur.

İletişim bilimlerinin alt disiplinlerine göre bir değerlendirme yapıldığında ise hala çeşitli sosyal bilim disiplinlerinin özgül ağırlığı hissedilmektedir. Bölümlerin diğer bölümlerle paydaşlığı incelendiğinde sosyoloji formasyonlu akademisyenlerin gazetecilik bölümlerinde, işletme formasyonlu akademisyenlerin halkla ilişkiler tanıtım ve reklamcılık bölümlerinde, dilbilim formasyonlu akademisyenlerin iletişim bilimleri ile radyo televizyon ve sinema bölümlerinde, eğitim bilimleri formasyonluların ise görsel iletişim tasarımı ve yeni medya bölümlerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu dağılım ile söz konusu bölümlerin birbirlerine olan disiplinler mesafesi arasında anlamlı bir ilişki kurmak mümkündür. Zira halka ilişkilerin bir yönetim fonksiyonu olduğu gerçeği, yine reklamcılığın endüstriyel üretim ilişkilerinin ve pazarlama zincirinin bir ayağını oluşturması, işletme disipliniyle aralarında düz bir korelasyon olmasını anlaşılır kılmaktadır. Yine benzer şekilde bir iletişim unsuru olan dil ve edebiyat yapıları üzerine yoğunlaşan dilbilim disiplini ile iletişim bilimleri ve radyo televizyon ve sinema disiplinlerinin kesişim kümelerinin varlığı, söz konusu yoğunlaşmanın açıklanmasına yardımcı olmaktadır.

Son tahlilde iletişim fakültelerindeki öğretim üyesi profilinin çok çeşitli ve melez bir yapıya sahip olduğu saptanmıştır. Söz konusu yapılanmanın disiplinlerarasılığın gereklerine göre gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğiyle ilgili üretim çıktılarına bakmak, bu çalışmayı daha anlamlı kılacaktır. İnceleme konusu yapılan iletişim akademisindeki akademik evren tarafından yapılan bilimsel araştırmaların niteliksel özelliklerinin ortaya konması, disiplinlerarasılık tartışmalarını netleştirecektir.

Kaynakça

- Abadan-Unat, N. (1972). *Batı Avrupa ve Türkiye'de basın yayın öğretimi*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Değirmenci, K. (2011). Sosyal bilimlerde disiplinlerarasılığ ve disiplinler ayrımları yeniden düşünmek. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, İletişim Eğitimi Özel Sayısı*, (15), 72-80.
- İnal, A. (1996). *Haberi okumak*. İstanbul: Temuçin Yayınları.
- İnuğur, M. N. (1988). *Türk basımında iz bırakanlar*. İstanbul: Der Yayınları.
- Öztürk, S. (2011). İletişim eğitiminin hedefi: Yeni bir entelektüel yaratmak, *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, İletişim Eğitimi Özel Sayısı*, (15), 145-156.
- Tellan, D. (2011). Halkla ilişkiler eğitiminin bağlamı: İletişim, sosyal bilimler ya da onay üretimi. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, İletişim Eğitimi Özel Sayısı*, (15), 11-31.
- Tokgöz, O. (2015). Başlangıçtan günümüze Türkiye'de iletişim araştırmaları: Eleştirel bir değerlendirme. B. Yıldırım (Haz.) *İletişim araştırmalarında yöntemler* içinde (s. 15-45). Konya: Literatürk Yayınları.
- Tokgöz, O. (2006). Türkiye'de iletişim fakültelerindeki eğitim kadrosunun konumu: Eleştirel bir değerlendirme. *Kültür ve İletişim Dergisi*, 9(1), 33-70.

İnternet Kaynakları

- <http://akademik.yok.gov.tr/AkademikArama/>, Erişim Tarihi: 12.10.2017
- <https://atauni.edu.tr/iletisim-fakultesi>, Erişim Tarihi: 07.10.2017
- <http://if.kocaeli.edu.tr/>, Erişim Tarihi: 07.10.2017
- <http://ilef.ankara.edu.tr/>, Erişim Tarihi: 07.10.2017
- <http://ilef.ibu.edu.tr/index.php/tr/>, Erişim Tarihi: 11.10.2017
- <http://iletisim.akdeniz.edu.tr/>, Erişim Tarihi: 10.10.2017
- <http://iletisim.beun.edu.tr/icerik/1/ana-sayfa/>, Erişim Tarihi: 08.10.2017
- <http://iletisim.bozok.edu.tr/>, Erişim Tarihi: 13.10.2017
- <http://iletisim.comu.edu.tr/index>, Erişim Tarihi: 08.10.2017
- <http://iletisim.cu.edu.tr/tr/>, Erişim Tarihi: 14.10.2017
- <http://iletisim.ege.edu.tr/>, Erişim Tarihi: 12.10.2017
- <http://iletisim.erciyes.edu.tr/>, Erişim Tarihi: 10.10.2017
- <http://iletisim.gsu.edu.tr>, Erişim Tarihi: 06.10.2017
- <http://iletisim.gumushane.edu.tr/>, Erişim Tarihi: 12.10.2017
- http://iletisim.istanbul.edu.tr/tr/_, Erişim Tarihi: 09.10.2017
- <http://iletisim.kastamonu.edu.tr/index.php/tr/>, Erişim Tarihi: 07.10.2017
- <http://iletisim.marmara.edu.tr/>, Erişim Tarihi: 12.10.2017
- <http://iletisim.omu.edu.tr/>, Erişim Tarihi: 13.10.2017
- <http://iletisim.sdu.edu.tr/>, Erişim Tarihi: 15.10.2017
- <http://iletisim.usak.edu.tr/>, Erişim Tarihi: 11.10.2017
- http://ogrenciotomasyonu.alparslan.edu.tr/oibs/bologna/fakulte_bologna.aspx?curFakKod=08, Erişim Tarihi: 09.10.2017
- <http://tif.giresun.edu.tr>, Erişim Tarihi: 11.10.2017
- <http://wenfirat.edu.tr>, Erişim Tarihi: 15.10.2017
- <http://www.akademik.adu.edu.tr/fakulte/iletisim/default.asp?idx=323233>, Erişim Tarihi: 12.10.2017
- <http://www.aksaray.edu.tr/asu.asp?asu=488>, Erişim Tarihi: 06.10.2017

- <https://www.anadolu.edu.tr/akademik/fakulteler/225/iletisim-bilimleri-fakultesi/genel-bilgi>, Erişim Tarihi: 12.10.2017
- http://www.cumhuriyet.edu.tr/akademik/fak_iletisim/, Erişim Tarihi: 14.10.2017
- <http://www.dicle.edu.tr/iletisim-fakultesi>, Erişim Tarihi: 15.10.2017
- <http://www.ilet.gazi.edu.tr/>, Erişim Tarihi: 15.10.2017
- <http://www.iletisim.hacettepe.edu.tr/>, Erişim Tarihi: 07.10.2017
- <http://www.iletisim.sakarya.edu.tr/tr>, Erişim Tarihi: 11.10.2017
- <https://www.inonu.edu.tr/tr/cms/iletisim>, Erişim Tarihi: 06.10.2017
- <http://www.ktu.edu.tr/iletisim>, Erişim Tarihi: 12.10.2017
- <http://www.mersin.edu.tr/akademik/iletisim-fakultesi>, Erişim Tarihi: 06.10.2017
- <http://www.mku.edu.tr/main.php?location=iletisim>, Erişim Tarihi: 10.10.2017
- <https://www.munzur.edu.tr/birimler/akademik/fakulteler/iletisim/Pages/Default.aspx>, Erişim Tarihi: 09.10.2017
- <http://www.nigde.edu.tr/iletisim>, Erişim Tarihi: 10.10.2017
- <http://www.pau.edu.tr/if/tr>, Erişim Tarihi: 08.10.2017
- <http://www.selcuk.edu.tr/iletisim/tr>, Erişim Tarihi: 07.10.2017